

CHRISTELIJKE ETHIEK VAN PARTNERRELATIES EN SEKSUALITEIT

academiejaar 2020-2021

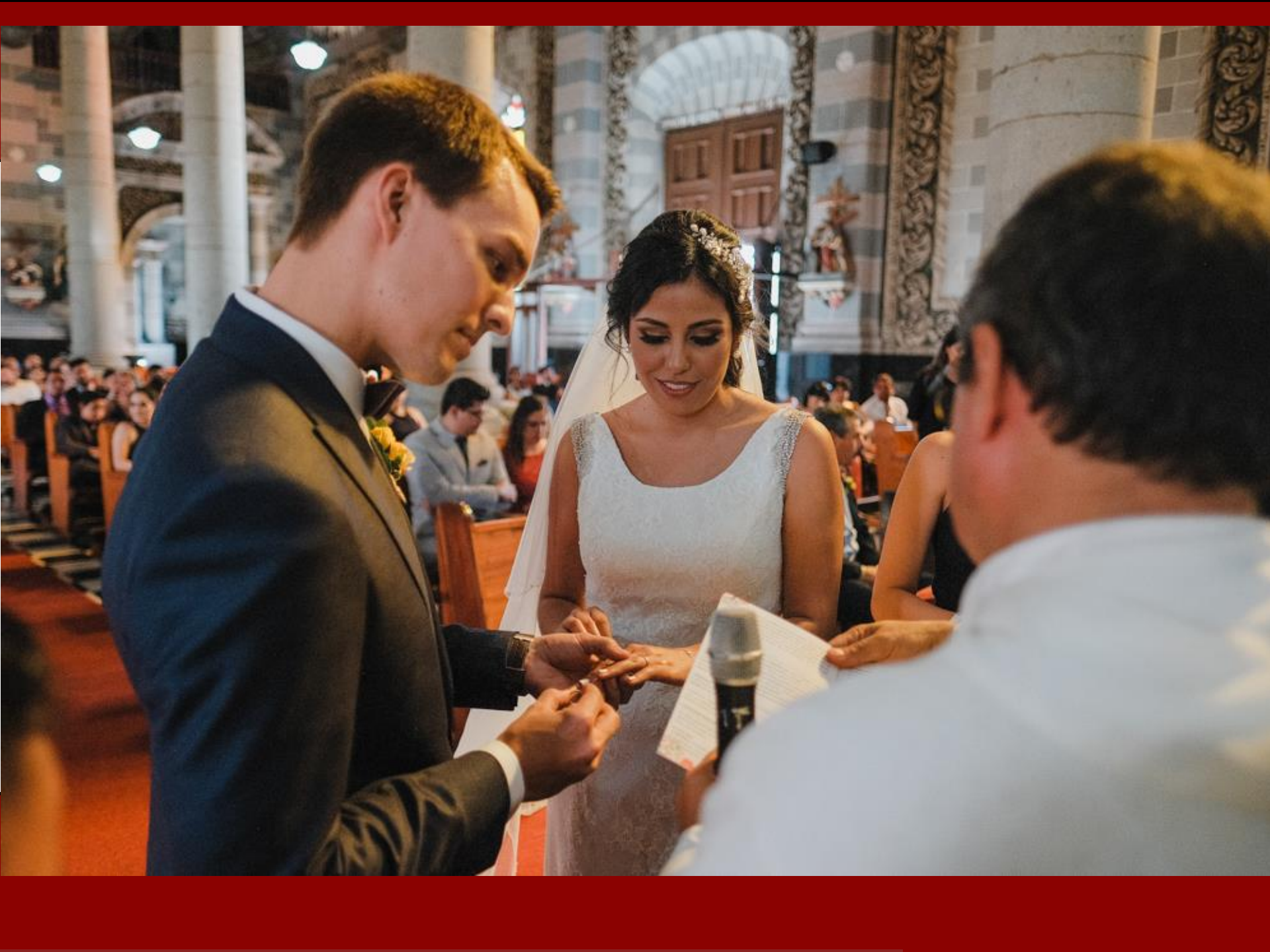
ILSE CORNU

CHRISTELIJKE GROND EN HORIZON

- Bijbel en traditie over lichamelijkheid en seksualiteit:
 - meerduidige interpretatie
 - vier grondmotieven
 - vier uitnodigingen
- Sacrament van het huwelijk: aanbod met kwaliteitslabel

BOEK:

Ilse Cornu, *Seksuele ethiek in dynamisch en kwalitatief perspectief*, Garant, **2013, p. 108-142.**

ACHTERGROND

- De eerste officiële verklaring dat het huwelijk een sacrament is, werd afgelegd op het Concilie van Verona in **1184** als onderdeel van een veroordeling van de Katharen.
- Het huwelijk werd opgenomen in de lijst van zeven sacramenten op het Tweede Concilie van Lyon in **1274**.
- *Tametsi*, het decreet van het Concilie van Trente in **1563**: "Wie probeert een huwelijk te sluiten anders dan in het bijzijn van de pastoor of van een andere door hem of door de gewone priester gedelegeerde priester, en voor twee of drie getuigen, maakt de heilige synode volledig onbekwaam tot het sluiten van een huwelijk en verklaart dergelijke overeenkomsten nietig".

Kenmerken van de pre-conciliaire huwelijksopvatting:

1. Institutionele logica:

- gebaseerd op “natuurwetsdenken”; huwelijk als “goddelijke instelling” die tegemoet komt aan menselijke neigingen maar los staat van de personen die ervoor kiezen
- theologisch/kerkrechtelijke discussies (Middeleeuwen) over hoe *consensus* in *contract* tot stand komt:
 - wilstoestemming/belofte (Romeinse traditie) of
 - seksuele voltrekking (Germaanse traditie)?
 - wordt beslecht door *matrimonium ratum et consummatum*: huwelijk komt tot stand door belofte maar wordt absoluut onontbindbaar door (eerste) seksuele vereniging (aldus paus Alexander III in de twaalfde eeuw)

2. Dubbele doeleindenleer:

- inhoud/object van *consensus* = “het eeuwige en exclusieve recht op het stellen van daden geschikt om kinderen te verwekken” (CIC 1917)
- *finis primarius* = procreatie en opvoeding
- *finis secundarius* = wederzijdse hulp (*mutuum adiutorium*) + heilmiddel tegen seksuele begeerte (*remedium concupiscentiae*)
- beide secundaire doeleinden zijn ondergeschikt aan procreatie:
 - wederzijdse hulp voor het opvoeden van kinderen
 - procreatie zelf is (enig) heilmiddel tegen begeerlijkheid

VATICANUM II

Vat II - **Gaudium et Spes nr. 48-49** (1965):
huwelijk = diepe levens- en liefdesgemeenschap waarvan seksualiteit de uitdrukking, voltooiing en bevordering is

Gaudium et spes

“De **diepe levens- en liefdesgemeenschap** van de gehuwden, die door de Schepper is ingesteld en waaraan Hij eigen wetten heeft gegeven, komt tot stand door het huwelijks**verbond**, d.i. door een **persoonlijke onherroepelijke toestemming**. Zo ontstaat uit de menselijke act, waardoor de echtgenoten zich aan elkaar schenken en elkaar ontvangen, ook voor de menselijke samenleving het instituut, dat zijn stabiliteit ontleent aan Gods ordening. Omdat deze heilige band het welzijn zowel van echtgenoten en kinderen als van de samenleving beoogt, is hij niet afhankelijk van menselijke willekeur. Want God zelf is de maker van het huwelijk, dat verschillende waarden en doelstellingen heeft (...)...Krachtens hun natuurlijke aard zijn het instituut van het huwelijk en de huwelijksliefde gericht op het voortbrengen en opvoeden van **kinderen**, en ze vinden hierin als het ware hun **hoogtepunt en bekroning**. En zo geven man en vrouw, die door het huwelijksverbond “*niet langer twee zijn, maar één vlees*” (Mt. 19, 6), elkaar hulp en dienstbetoon door de innige verbondenheid van hun persoon en hun activiteit; zo ervaren zij de zin van hun eenheid en verdiepen deze steeds meer. Deze **innige vereniging**, als zijnde het zich **wederzijds wegschenken van twee personen**, en eveneens het welzijn van de kinderen, vereisen de algehele trouw van de echtgenoten en hun onverbreekbare eenheid (...)”

Kenmerken van huwelijksopvatting Vaticanum II:

1. Integraal-personalistische logica:

- Andere taal: “diepe levens- en liefdesgemeenschap”, “innige verbondenheid” enz.!
- Nog steeds sprake van “huwelijksinstituut” maar als gevolg van “menselijke act” van wederzijdse toestemming; niet als toetreden tot objectieve orde
- Toestemming is *con-sensus* = *consentire*, overeenkomen tussen personen; niet *as-sensus* = *assentire*, overeenkomen over voor- of onderwerp
- Centraal begrip: “huwelijksliefde” (*amor coniugalis*), onderscheiden van en funderend voor “huwelijksinstituut”
- Inhoud van wederzijdse toestemming: “zich aan elkaar schenken en ontvangen”

2. Procreatie blijft wezenlijk voor huwelijk maar

- Klassieke hiërarchische doeleindenleer overwonnen
- Logica omgedraaid: procreatie komt voort uit huwelijksliefde

“Het huwelijk is echter niet alleen ingesteld voor de voorplanting, maar zijn aard zelf als onontbindbaar verbond tussen personen en het welzijn van de kinderen vereisen, dat ook de wederzijdse liefde van de echtgenoten zich uit op de juiste manier, steeds toeneemt en rijper wordt. Vandaar dat, ook als er geen kinderen zijn, ondanks het vaak zo vurig verlangen van de echtgenoten, het huwelijk blijft bestaan als gemeenschap en verbondenheid van heel het leven, en zijn waarde en onontbindbaarheid behoudt.” (GS 50,3)

- Echtgenoten zijn medescheppers van God in het verwekken van het kind als vrucht (als “hoogtepunt en bekroning”) van de huwelijksliefde

Radicaal en duurzaam engagement

- Net als wijding sacrament ten dienste van de geloofsgemeenschap, gericht op het heil van de ander (CKK nr. 1534)
- zichtbare en werkzaam teken dat ervaring van transcendente werkelijkheid mogelijk maakt (Ef.5,31-32: man en vrouw cfr. Christus en de kerk)
- menselijk huwelijk onder gedoopten wordt verheven tot de heilsorde en heilig gemaakt, quasi wijding (G et S nr. 48)
- zending: drievoudige vruchtbaarheid

Uitnodiging: leven als gezonder mensen

Relationele vruchtbaarheid

- *ezer* = passende hulp
- alteriteit
- trouwe liefde als u-topie en passie
- inherent onverbreekbaar (AL 123)
ipv extern ontologisch
onverbreekbaar (Mc 10,2-9 / Mt 5,31-32 / Mt 19,3-8 / Lk 16,18)

Vruchtbaarheid in kinderen

- geschenk van liefdesrelatie (G en S nr. 48, AL 80)
- teken van trinitaire Liefdesdynamiek

Vruchtbaarheid in de wereld

- realistisch en hoopvol teken van liefde / huiskerk
- anderen nodig voor ondersteuning en groei

... als lichtbaken onderweg

- kerkelijke oriëntatie en toetssteen: huwelijk en celibaat
- groei tussen verlangen en realiteit (TvA)
- geen idolatrie, wel gave en dus drager van hoop

- Welk woord kan ik spreken, welk gebaar kan ik stellen naar de ander *pour renforcer sa confiance d'être aimé sincèrement?*
- Welk woord kan ik spreken, welk gebaar kan ik stellen *pour développer sa et ma capacité d'aimer?*

(frère Emmanuel van Taizé)